

METODIKA ZJEDNODUŠENÉHO VYKAZOVANIA VÝDAVKOV PRE VÝZVU „Štipendiá pre excelentných výskumníkov ohrozených vojnovým konfliktom na Ukrajine“

Všeobecné identifikačné údaje

Komponent:	Komponent 9: Efektívnejšie riadenie a posilnenie financovania výskumu, vývoja a inovácií
Reforma/investícia:	Investícia 3: Excelentná veda
Názov Projektu:	Štipendiá pre excelentných výskumníkov ohrozených konfliktom na Ukrajine
Názov vykonávateľa:	Úrad vlády Slovenskej republiky
Adresa vykonávateľa:	Námestie slobody 1, 813 70 Bratislava

ZDÔVODNENIE VYUŽITIA ZJEDNODUŠENÉHO VYKAZOVANIA VÝDAVKOV

Systém implementácie Plánu obnovy a odolnosti (SIPOO) umožňuje požívanie zjednodušeného vykazovania výdavkov vychádza z Usmernenia EK týkajúce sa zjednodušených možností vykazovania výdavkov pre EŠIF (ďalej len „Usmernenie“).¹

Pri zjednodušenom vykazovaní výdavkov oprávnené náklady na operáciu sa vypočítajú podľa vopred vymedzenej metódy na základe výstupov, výsledkov alebo niektorých iných výdavkov jasne určených vopred buď s odkazom na sumu za jednotku, alebo uplatnením percentuálneho podielu. Zjednodušené vykazovanie výdavkov je teda alternatívnou metódou výpočtu oprávnených výdavkov na operáciu odlišnou od tradičnej metódy, ktorou je výpočet na základe skutočne vynaložených a zaplatených výdavkov. **Pri zjednodušenom vykazovaní výdavkov sledovanie každého eura spolufinancovaných výdavkov v jednotlivých dokladoch už nie je potrebné:** toto je kľúčovým bodom zjednodušeného vykazovania výdavkov, keďže sa ním výrazne znižuje administratívne zaťaženie.

Používanie zjednodušeného vykazovania výdavkov prináša veľa benefitov:

- Ľudské zdroje a administratívne úsilie na strane prijímateľa aj vykonávateľa možno zamerať na dosiahnutie cieľov politiky, keďže na zhromažďovanie a overovanie (finančných) dokumentov je potrebných menej zdrojov.
- Vďaka zjednodušeniu postupu riadenia sa takisto uľahčí prístup malých prijímateľov k podpore
- Zjednodušené vykazovanie výdavkov prináša aj nižšiu mieru chybovosti.²

Komisia odporúča sa zjednodušené náklady použiť za jednej alebo viacerých z týchto okolností:

- ak členské štáty chcú, aby sa riadenie Plánu obnovy a odolnosti (ďalej len „POO“) zameralo viac na výstupy a posun k dosahovaniu výsledkov, nie na vstupy,
- skutočné náklady sa ťažko overujú (veľa dokladov k malým sumám, ktoré nemajú žiadny osobitný alebo majú len veľmi malý vplyv na očakávaný výstup operácií, zložité kritériá rozdelenia atď.),
- k dispozícii sú spoľahlivé údaje o finančnej a kvantitatívnej implementácii operácií,
- jednoduchšia správa dokumentov,
- operácie patria do štandardného rámca,

¹ https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/thefunds/fin_inst/pdf/simpl_cost_sk.pdf

² Podľa Usmernenia Komisie týkajúce sa používania zjednodušeného vykazovania nákladov v rámci európskych štrukturálnych a investičných fondov, Európsky dvor audítorov už niekoľko rokov Komisii opakovane odporúča, aby podporila a rozšírila používanie zjednodušeného vykazovania nákladov, najmä preto, že je menej náchylné na chyby. Dvor audítorov vo svojej výročnej správe za rok 2017 poznamenal, že za posledných päť rokov sa zjednodušené vykazovanie nákladov použilo v prípade 135 transakcií spomedzi 1 437 transakcií, ktoré boli predmetom auditu. V týchto transakciách sa nezistili žiadne kvantifikovateľné chyby.

- metódy zjednodušeného vykazovania výdavkov už existujú pre podobné typy operácií a prijímateľov v rámci systému financovania na národnej úrovni alebo v rámci iného nástroja EÚ.

Navrhované zjednodušené vykazovanie výdavkov vychádza z požiadavky POO. V komponente 9 POO, v reforme 1 (Reforma riadenia, hodnotenia a podpory v oblasti vedy, výskumu a inovácií) je v rámci implementácii reformy ukotvené, že „Zjednodušenie implementácie bude ďalej posilnené zjednodušeným spôsobom rozpočtovania a vykazovania výdavkov,...“.

NAVRHOVANÝ SPÔSOB STANOVENIA JEDNOTKOVÝCH VÝDAVKOV UPLATŇOVANÝCH VO VÝZVE

Vo výzve sa budú využívať skutočné výdavky ako aj zjednodušené vykazovanie výdavkov formou jednotkových výdavkov. Formou skutočných výdavkov sa bude preukazovať:

- Príspevok na štipendium/ mzdové náklady na výskumníka – uchádzača

Formou jednotkových výdavkov sa budú preukazovať 2 typy jednotkových výdavkov:

- Príspevok na výskum
- Príspevok na nepriame náklady

1. Stanovenie výšky štipendia, resp. príspevku na mzdu

Príspevok na štipendium pre výskumníka – uchádzača R1 (študent doktorandského štúdia) je založený na aktuálnej platnej výške štipendia doktoranda, ktoré je podľa Zákona č. 553/2003 Z. z. vo výške 807,50 eur mesačne. Po vykonaní dizertačnej skúšky sa zvyšuje na 940,50 eur mesačne.

Príspevok na osobné náklady výskumníka – uchádzača R2 až R4 (postdoktorand, samostatný výskumný pracovník a vedúci výskumný pracovník) je založený na skutočnej mzde dohodnutej medzi prijímateľom a výskumníkom – uchádzačom a uvedený v žiadosti. Zároveň je stanovená maximálna výška príspevku, ktorú vykonávateľ preplatí, a to vo výške priemerných mzdových výdavkov na vysokých školách v pozíciách odborný asistent, docent a profesor v roku 2020³ a zaokrúhlený na desiatky eur.⁴

Tab.1: Stanovenie maximálneho príspevku na mzdové prostriedky výskumníka – uchádzača - limit výdavkov na mesačnú mzdu

	Priemerná hrubá mzda (2020, v eur)	Priemerná celková cena práce (2020, v eur)	Navrhovaná maximálna výška príspevku (v eur)
Profesor / R4	2 717,24	3 673,70	3670
Docent /R3	2 066,47	2 793,87	2790
Odborný asistent /R2	1 590,84	2 150,82	2150

Zdroj: Výročná správa o stave vysokého školstva 2020, dopočet vykonávateľa

2. Stanovenie výšky príspevku na výskum.

Pri stanovení jednotkového príspevku na výskum vychádzame z 2 zdrojov: Prvým je metodika jednotkových výdavkov pre MSCA iniciatívy v rámci programu Horizon Europe (kde je stanovená maximálna výška pre postdoktorandov na 1000 eur mesačne). Druhým zdrojom je program SASPRO2⁵ (kde je stanovená výška 800 eur mesačne pri laboratórnom výskume⁶ a 400 eur mesačne pri nelaboratórnom výskume. Pre potreby tejto výzvy

³ Zdroj: Výročná správa o stave vysokého školstva 2020, Tab. 10

⁴ Usmernenie požaduje pri jednotkových nákladoch na zamestnancov vychádzať z posledných zdokumentovaných hrubých nákladov na zamestnancov.

⁵ <https://saspro2.sav.sk/downloads.html>

⁶ laboratórny výskumný projekt – projekt, ktorého naplánované aktivity je nevyhnutné v plnom rozsahu alebo z významnej časti realizovať v laboratórnom prostredí pre úspešné dosiahnutie míľnikov. Laboratórna štúdia môže používať špeciálne vybavenie

používame nižšiu sumu z týchto 2 zdrojov, a to sumy používané v programe SASPRO2 (800, resp. 400 eur). V prípade výskumníkov – uchádzačov na stupni R1 – študenti doktorandského štúdia sú navrhnuté jednotkové náklady na výskum v polovičnej výške (400, resp. 200 eur).

3. Stanovenie príspevku na nepriame náklady inštitúcie.

Pri stanovení jednotkového príspevku na nepriame náklady pre inštitúciu vychádzame z 2 zdrojov: Prvým je metodika jednotkových výdavkov pre MSCA iniciatívy v rámci programu Horizon Europe (kde je stanovená maximálna výška pre postdoktorandov na 650 eur mesačne). Druhým zdrojom je program SASPRO2 (kde je stanovená výška 600 eur). Pre potreby tejto výzvy je navrhnutá výška príspevku vo výške 350 eur mesačne pre výskumníkov – uchádzačov v kategórii R2 až R4, a 150 eur mesačne pre PhD študentov (kategória R1), čo je v súlade s Nar.1303/2013 čl. 68, kde sa stanovuje limit max.15% oprávnených priamych nákladov na zamestnancov bez požiadavky, aby členský štát vykonal výpočet na určenie uplatniteľnej sadzby. Sadzba 15% z výdavkov na mzdu a výskumný projekt pre najlacnejšieho výskumníka – uchádzača (postdoktoranda) predstavuje 381,50 eur ($0,15 * (2150 \text{ eur} \text{ mzdové náklady} + 400 \text{ eur príspevok na výskum})$). Stanovujeme rovnakú konzervatívnu sadzbu 350 eur, ktorú aplikujeme na všetkých výskumníkov – uchádzačov kategórie R2-R4. Sadzba 15% z výdavkov na štipendium a výskumný projekt pre najlacnejšieho PhD študenta predstavuje 151,13 eur ($0,15 * (807,50 \text{ eur štipendium} + 200 \text{ eur príspevok na výskum})$). Stanovujeme rovnakú, konzervatívnu sadzbu 150 eur na všetkých doktorandov.

Tab. 2: Sumarizácia j výdavkov uplatňovaných vo výzve

	Maximálny príspevok na mzdové náklady/štipendium (v eur) - podľa skutočných výdavkov	Príspevok na výskum (v eur) - fixný (jednotková platba)	Príspevok na nepriame náklady (v eur) - fixný (jednotková platba)
R4 - vedúci výskumný pracovník	3 670	800/400	350
R3 - samostatný výskumný pracovník	2 790	800/400	350
R2 - Postdoktorand	2 150	800/400	350
R1 - PhD študent	807,50 / 940,50	400/200	150

ZÚČTOVANIE PROSTRIEDKOV A OPRÁVNENÉ AKTIVITY

Finančné zúčtovanie (administratívna finančná kontrola) sa vykoná kombináciou preukázania skutočných výdavkov (štipendium/mzdové náklady) a formou zjednodušených možností vykazovania výdavkov (príspevok na výskum a príspevok na nepriame náklady inštitúcie). Vykoná sa v súvislosti s finančnou operáciou (poskytnutie prostriedkov mechanizmu) a to pri samotnom poskytnutí a pri zúčtovaní. Overujú sa podmienky pre vyplatenie. Pri reálnych výdavkoch skutočné vyplatenie na určený účel a pri výdavkoch preukazovaných cez zjednodušené vykazovanie výdavkov na základe plnenia výsledkov/uskutočňovania procesov.

Vyplatenie mzdových výdavkov výskumníkov – uchádzačov, resp. štipendium doktoranda (príspevok na mzdu/štipendium) prijímateľ preukáže nasledovnými záznamami, ktoré preukazujú skutočné výdavky:

1. platné pracovné zmluvy výskumníkov, vrátane ich dodatkov a príloh, resp. obdobný doklad o pracovnom pomere podľa personálnej politiky prijímateľa (v prípade kategórií R2-R4) alebo dokladom potvrdzujúcim štúdiom v prípade kategórie R1, pokiaľ došlo k ich zmene alebo doplneniu od posledného zúčtovania,
2. doklad o prevode prostriedkov mechanizmu formou mzdy/štipendia na účet výskumníka.

a bunky alebo zvieratá, aby sa zistilo, či je liek, postup alebo liečba pravdepodobne užitočná pre človeka. Môže byť tiež súčasťou a klinického skúšania, napríklad pri odbere krvi alebo iných vzoriek. Skutočnosť, že ide o laboratórny výskum, musí vyplývať aj z popisu aktivít, ktorý žiadateľ predkladá v žiadosti. Vykonávateľ si vyhradzuje právo priradiť nižšiu výšku príspevku v prípade pochybností o laboratórnom charaktere výskumu.

3. doklad o prevode prostriedkov mechanizmu formou odvodov zamestnávateľa na účet Sociálnej a zdravotnej poisťovne (možno preukázať dokladom, z ktorého je možné vyčítať uplatňovanú sadzbu odvodov, napr. výplatná páska)
4. potvrdenie alebo čestné prehlásenie prijímateľa o vykonaní dizertačnej skúšky výskumníkom, pokiaľ prijímateľ uplatňuje zvýšenú sadzbu štipendia pre výskumníka R1

Oprávnenými výdavkami sú:

- 610, 620 mzdy a odvody (mzdové a odvodové náklady výskumníkov vrátane náhrady príjmu počas PN a náhrady mzdy za dovolenku),
- 640 Bežné transfery (platby vo forme štipendií jednotlivcom).

Vyplatenie príspevku na výskum a príspevku na nepriame náklady inštitúcie sa v súlade so zásadou zjednodušeného vykazovania výdavkov preukazuje plnením míľnikov, ktoré prijímateľ preukáže v priebežnej (resp. záverečnej) monitorovacej správe. Okrem splnených míľnikov popíše aj ďalšie realizované aktivity a progres v súlade s projektom predloženým v žiadosti. V prípade neplnenia míľnikov je vykonávateľ oprávnený požadovať vrátenie finančných príspevkov na výskum a na nepriame náklady až do výšky plnej sumy.

Za míľniky sa považujú

1. Zapojenie výskumníka – uchádzača do prebiehajúcich a podávaných výskumných projektov. Prípadne naopak, zapracovanie ostatných pracovníkov prijímateľa do projektov vedených/podaných podporeným výskumníkom – uchádzačom.
2. Aktívna publikačná činnosť, a to najmä v týchto formách:
 - a. Publikácie a podané publikácie v časopisoch zaradených v databázach WoS alebo SCOPUS (z toho v spolupráci s inými pracovníkmi prijímateľa),
 - b. Medzinárodné patentové prihlášky a udelené patenty.
3. V prípade študenta PhD. štúdia patrí medzi míľniky projektu aj:
 - c. Úspešné absolvovanie predpísanej študijnej časti PhD. štúdia
 - d. Úspešné absolvovanie dizertačnej skúšky
 - e. Úspešné ukončenie doktorandského štúdia

Počet a druh míľnikov sa určí individuálne v závislosti od fázy kariéry príslušného výskumníka – uchádzača a jeho odboru. Tieto míľniky budú definované v zmluve medzi vykonávateľom a prijímateľom, pričom vykonávateľ zabezpečí rovnaké zaobchádzanie s prijímateľmi.

Oprávnenými výdavkami na výskum sú tie, ktoré možno priamo spojiť s prácou výskumníka – uchádzača:

- 631 cestovné náhrady,
- 633 materiál,
- 634 dopravné (pokiaľ si charakter výskumu vyžaduje prácu v teréne),
- 635 rutinná a štandardná údržba,
- 636 nájomné za prenájom,:
- 637 služby, najmä:
 - 637 001 školenia, kurzy, semináre, porady, konferencie, sympóziá,
 - 637 004 všeobecné služby,
 - 637 010 na úlohy výskumu a vývoja,
 - 637 011 štúdie, expertízy, posudky,
- Nákup:
 - 711 003 softvéru,
 - 711 004 licencií,
 - 711 005 ostatných nehmotných aktív,
- 713 nákup strojov, prístrojov, zariadení, techniky a náradia,
- 718 rekonštrukcia a modernizácia (strojov, prístrojov, zariadení, techniky a náradia).

Oprávnenými výdavkami v rámci nepriamych výdavkov projektu, sú tie, ktoré nemožno spojiť priamo s prácou výskumníka:

- 610, 620 mzdy a odvody (mzdové a odvodové náklady manažmentu a administratívneho personálu),
 - 630 tovary a služby nevyhnutné v súvislosti so zabezpečením činnosti prijímateľskej inštitúcie,
 - 700 kapitálové výdavky
 - a ďalšie výdavky preukázateľne spojené s činnosťou prijímateľskej organizácie, s výnimkou položiek definovaných v časti Neoprávnené výdavky.
- Neoprávnenými výdavkami Projektu sú:
- úhrada výdavkov, ktoré neboli zrealizované počas platnosti zmluvy (okrem výnimiek definovaných vo výzve, v manuáli k výzve alebo v zmluve),
 - výdavky spojené s darmi,
 - výdavky financované z iných európskych alebo národných projektov.

Zjednodušená forma vykazovania výdavkov pre potreby administratívnej finančnej kontroly neznamená, že sa prijímateľ zbavuje zodpovednosti účtovnej analytickej evidencie výdavkov vzťahujúcich sa na podporený projekt. V prípade, že výskumník – uchádzač je zapojený aj do iného grantu financovaného z EÚ alebo národného rozpočtu v rovnakom období, príspevok na výskum a príspevok na nepriame náklady sú neoprávnené, pokiaľ prijímateľ nedokáže v účtovníctve analyticky oddeliť výdavky vzťahujúce sa na projekt podporený v tejto výzve od výdavkov financovaných z iných projektov.

Finančná kontrola na mieste môže byť vykonaná na vzorke prijímateľov. Súčasťou kontroly môže byť dodržiavanie pracovných zmlúv a pracovno-právnych predpisov, vytvorenie reálnych podmienok zapracovania výskumníka – uchádzača do výskumných aktivít prijímateľa, priebežné plnenie míľnikov a aktivít výskumného projektu, správne postupy účtovania najmä s ohľadom na riziko dvojitého financovania) a ďalšie skutočnosti na základe podnetov, ktoré môžu ohroziť naplnenie cieľov alebo aktivít výskumného projektu.

Vzorka prijímateľov pre kontrolu na mieste je vyberaná na základe analýzy rizika, a to najmä podľa týchto kritérií:

- Podnet adresovaný vykonávateľovi alebo vyplývajúci z medializovaných informácií
- Potenciálna hrozba dvojitého financovania pri súbežnom zapojení výskumníka – uchádzača do iných európskych alebo národných projektov podpory výskumu a vývoja
- Vysoký počet prijatých výskumníkov
- Problémy s včasným plnením dohodnutých míľnikov

Žiadateľ alebo uchádzač – výskumník aktívne pristupuje k informovaniu vykonávateľa o pochybeniach najmä s ohľadom na riziko dvojitého financovania a o ďalších skutočnostiach, ktoré by mohli ohroziť naplnenie cieľov alebo aktivít výskumného projektu. Žiadateľ alebo uchádzač – výskumník na účel aktívneho informovania využíva kontaktný formulár, zriadený na webovom sídle ÚV SR.